

GEBIEDSGERICHTE UITWERKING DE RIPS

OMGEVINGSVISIE GEMERT- BAKEL

OPDRACHTGEVER:
GEMEENTE GEMERT-BAKEL

3 JUNI 2024

INHOUDSOPGAVE

1. Introductie	1
Toekomstbeeld op hoofdlijnen	1
Aanpak gebiedsgerichte uitwerking	1
2. Ontstaansgeschiedenis	3
3. DNA van het dorp	6
4. Bijlage	7

1.

INTRODUCTIE

Toekomstbeeld op hoofdlijnen

De omgevingsvisie beschrijft het toekomstbeeld voor de leefomgeving van Gemert-Bakel. Het gaat over de inrichting en ontwikkelrichting van de kernen en het buitengebied voor de komende tientallen jaren. De visie geeft richting en helpt bij het maken van ruimtelijke keuzes om te zorgen dat ook toekomstige generaties kunnen wonen, werken of ondernemen in kernen die vitaal zijn en een buitengebied dat toekomstbestendig is. De visie geeft een richting, maar nadrukkelijk geen gedetailleerde toetsingskaders voor bouwinitiatieven of inrichtingsplannen.

De vraag 'hoe' Gemert-Bakel tot het toekomstbeeld komt dat in de visie beschreven is, wordt beantwoord in het omgevingsplan en de omgevingsprogramma's. Lees meer over de relatie tussen de omgevingsvisie en het omgevingsplan in de bijlage (hoofdstuk 4).

Aanpak gebiedsgerichte uitwerking

Bij het gebiedsgericht uitwerken van de omgevingsvisie maken we gebiedskeuzes op basis van de eigen identiteit van een plek. We kijken naar de *ontstaansgeschiedenis* en het *DNA* van kerkdorp De Rips om te motiveren wat we willen behouden en waar we willen dat de woon- en leefomgeving in de toekomst heen beweegt.

In de gebiedsgerichte uitwerking wordt daarom per kern de ontstaansgeschiedenis verteld en gekeken wat een kerkdorp nu precies eigen maakt; in welke beschrijving herkennen de mensen die in dat gebied wonen en ondernemen zichzelf en hun woon- en/of werkplek? Daarvoor hebben wij gebruik gemaakt van het verslag van de dorpsavond in de Rips (Dorpsvisie De Rips, versie 1 april 2023) en de co-creatiesessies die gehouden zijn. Omdat de gemeente Gemert-Bakel een gebiedsgerichte uitwerking voor De Rips wil maken waar u zich in herkent, delen wij

de beschrijving van de ontstaansgeschiedenis en het DNA van De Rips met u met de vraag om mee te lezen.

Vraag aan u als inwoner is om mee te lezen met dit onderdeel van de omgevingsvisie. Wilt u reageren? Dat kunt u doen door uw inbreng mee te geven op de bewonersavond op 20 juni 2024. Als u daarbij niet aanwezig kunt zijn, kunt u ons schriftelijk een reactie sturen door te mailen naar: omgevingsvisie@gemert-bakel.nl.

2.

ONTSTAANSGESCHIEDENIS

De geschiedenis van de bewoning in deze omgeving gaat ver terug, aangezien er voorwerpen uit de Tjongercultuur zijn gevonden.

In 1326 gaf hertog Jan III van Brabant de gemeenterechten over de Bakelse Peel uit aan de omliggende gemeenschappen. De palen die de grenzen tussen de aan de verschillende gemeenten toegewezen gebieden moesten aangeven waren van hout, vergingen of werden soms verplaatst. Dit alles gaf aanleiding tot conflicten zodat uiteindelijk in 1544 de grens opnieuw werd vastgesteld door Keizer Karel V. Toen is onder meer ook de Ripse Paal opgericht, en op een kaart uit 1669 staat deze aangegeven. De kern is hier indirect naar vernoemd.

Tot het eind van de 19e eeuw was de Peel tussen Bakel en Oploo één groot heideveld dat eigendom was van de gemeente Bakel en Milheeze en door de

inwoners gebruikt werd voor het weiden van schapen en het steken van turf en plaggen.

Nadat in 1864 de grenzen tussen Helmond, Aarle, Beek en Bakel goed waren vastgelegd, konden de gemeenten de grond die zij in eigendom hadden verkopen.

Tussen 1880 en 1920 werd een groot deel van het gebied door de gemeente verkocht aan kapitaalbezitters uit andere delen van het land. Deze lieten het meestal door de Heidemij ontginnen, waarbij vooral veel bos werd aangeplant. De natuurgebieden de Stippelberg en Beestenveld komen hieruit voort.

Zo werd in 1871 400 ha op de Stippelberg gekocht door de Helmondse industrieel Cornelis Carp, en in 1874 kocht ene Huyskes nog eens 402 ha en stichtte daarop in 1875 een boerderij die De Rips heette. Deze is naar de vroegere grenspaal genoemd.

In 1884 kocht Walther Simon Joseph van Waterschoot van der Gracht, samen met de familie Van Ogtrop, het 362 ha metende Beestenveld, terwijl in 1883 de gronden van Cornelis Carp werden gekocht door de Twentse bankier Abraham Hendrik Ledeboer. Deze kocht in 1895 ook De Sijp en bouwde een huis op de Stippelberg. In 1899 kocht Walther van Waterschoot landgoed De Rips van Huyskes.

In 1915 kocht ook de Union Financière et Terrienne gronden in De Rips. Van Waterschoot verkocht De Rips, Beestenveld en een deel van de Klotterpeel aan J. van Dijck, die houthandelaar was te Swalmen. Deze verkocht het door aan de Union Financière.

Ook anderen dienden zich aan, zoals mej. E. Masee, die 167 ha op de Klotterpeel kocht en deze doorverkocht aan Cornelis George Vattier Kraane, die een Amsterdams industrieel was. Burgemeester Verkuyl van Boxmeer, ook sigarenfabrikant, kocht De Rips in 1919.

Het Beestenveld kwam in handen van de Maatschappij tot Exploitatie van Mijnen Laura en Vereeniging, en in 1920 ging ook de Klotterpeel over in handen van Vattier Kraane.

Na 1920 werden op nieuwe ontginningen familiebedrijven door Brabantse boeren gesticht, terwijl ook een aantal bestaande landgoederen werden opgedeeld. Voor deze boeren en de arbeiders werd in 1920 volgens een plan van de Heidemij De Rips gesticht met een Rooms-Katholieke kerk en school en een aantal arbeiderswoningen. Gaandeweg vestigden zich ook meer middenstanders in De Rips.

In 1921 werd de kerk, gebouwd in neobyzantijnse stijl, ingewijd. In 1938 werd de Klotterpeel verkocht aan de eiermijn te Roermond. In 1965 werd een nieuwe, moderne, kerk voltooid. Deze werd gewijd aan de heilige Margaretha-Maria Alacoque. De kerk, in moderne stijl, werd ontworpen door L.C. van der Lee. Ze heeft een merkwaardig zadelvormig dak. In de betonnen klokkentoren hangt nog een klok uit de oude kerk. Deze laatste was te klein geworden en uitbreiding van het gebouw bleek niet goedkoper dan de bouw van een nieuwe kerk.

AFBEELDING 1: TIJDREIS ONTSTAANGESCHIEDENIS DE RIPS

De Rips 1850

De Rips 1950

De Rips 1970

De Rips 1990

De Rips 2000

De Rips 2022

3.

DNA VAN HET DORP

De Rips is vergeleken met andere kernen in de gemeente een relatief jong kerkdorp. In dit gebied stonden voor de oprichting van het kerkdorp alleen een aantal boerderijen, totdat de grond ontgonnen werd en er arbeidershuizen werden gebouwd. Tijdens de ontginning werd veel productiebos aangeplant, waardoor uiteindelijk natuurgebieden de Stippelberg en Beestenveld zijn ontstaan. De Pionier, een bronzen beeld van een arbeider die ontginningswerkzaamheden uitvoert bevindt zich in het hart van het dorp en herinnert aan de historie van De Rips.

De Rips staat met name bekend om haar uitgestrekte buitengebied, dat aan de ene kant van de Middenpeelweg grenst aan het natuurgebied de Stippelberg. Het open landschap grenst aan het Beestenveld en de Klotterpeel. De andere kant heeft een karakter met een laanbomenstructuur met weilanden en akkers. Natuur en landbouw bestaan hier naast elkaar en met elkaar.

De Rips en haar bewoners worden gekenmerkt door hun pioniersgeest. Dat is ook te zien aan het grote aantal bedrijven dat door Ripsenaren is opgericht. Omdat het ver van grotere kernen zoals Deurne, Venray en Gemert af ligt hechten inwoners veel waarde aan onafhankelijkheid. Belangrijk hierbij is de verbinding met elkaar, die mensen vinden in het betrokken verenigingsleven.

4.

BIJLAGE

Wat is een Omgevingsvisie en wat is het verschil met het Omgevingsplan?

Iedere gemeente een Omgevingsvisie

Sinds 1 januari 2024 is de omgevingswet in werking. Dit is een nieuwe wet die 26 oude wetten over de fysieke samenleving heeft samengevoegd. De omgevingswet verplicht gemeenten om een omgevingsvisie op te stellen. Deze omgevingsvisie wordt vastgesteld door de gemeenteraad.

De Omgevingsvisie gaat over de fysieke leefomgeving

De omgevingsvisie gaat over de fysieke leefomgeving en geldt voor de hele gemeente Gemert-Bakel. De fysieke leefomgeving is onze woon- en leefomgevingen en alle mensen die daarin samenleven, werken, ondernemen en verblijven. Het gaat bijvoorbeeld over woningen, bedrijven, wegen, water, bodem en lucht. Maar ook over landschap, natuur en cultureel erfgoed vallen eronder, evenals hoe we onze

samenleving veilig en gezond houden. In de visie staat wat wij als gemeente en als samenleving belangrijk vinden om te behouden, te versterken en te ontwikkelen.

Met de visie zetten we als gemeente een stip op de horizon. Voor deze visie staat die stip op 2040. De omgevingsvisie is een dynamisch document. Dit betekent dat naar aanleiding van beleidswijzigingen of nieuwe inzichten een nieuwe versie van de omgevingsvisie kan worden opgesteld en vastgesteld.

Nieuwe plannen moeten passen in de Omgevingsvisie

De Omgevingsvisie is bindend voor de overheid die hem vaststelt, in dit geval gemeente Gemert-Bakel. Nieuwe plannen en ideeën moeten passen binnen de Omgevingsvisie. Per kern is beschreven wat we belangrijk vinden en willen koesteren en behouden en welke ontwikkelingen we wenselijk vinden. Ruimtelijke plannen moeten daarin passen.

Basis voor het Omgevingsplan

De Omgevingsvisie is de basis voor het Omgevingsplan. Ook dit is een nieuw instrument onder de Omgevingswet. Daar waar de Omgevingsvisie de hoofdlijnen schetst, komen in het omgevingsplan de concrete juridische regels, normen en waarden waaraan we ons moeten houden. Denk aan regels over het bouwen van een woning, regels voor geluid of regels over het kappen van bomen. Het Omgevingsplan gaat de bestemmingsplannen zoals we die kennen vervangen.

Heeft u een plan?

Heeft u als inwoner of ondernemer een plan of idee om iets nieuws te ontwikkelen of te bouwen? Dan wordt dit getoetst aan de regels uit het Omgevingsplan. Past het initiatief niet binnen die regels, dan is de Omgevingsvisie van belang. Initiatieven die niet passen in het Omgevingsplan beoordelen we aan de hand van de Omgevingsvisie. Als het past binnen de Omgevingsvisie en het is een goed idee, kan het nodig zijn het Omgevingsplan eerst aan te passen. Uiteindelijk kunt u een Omgevingsvergunning aanvragen en aan de slag. Zo nodig betreft de gemeente onderliggend beleid ook bij de afweging van initiatieven.

SPACE VALUE

RUIMTE
MAKEN
MET
KARAKTER

SPACEVALUE

Haagdijk 39
4811 TN Breda
076 820 03 48

info@spacevalue.nl
www.spacevalue.nl

BEECKK

Postbus 1113
5602 BC Eindhoven
040 255 63 55

info@beeckk.com
www.beeckk.com